



L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Sekondarji 2022

ID-DISA' SENA IL-MALTI (Il-Fehim mis-Smigh) IL-HIN: 15-il minuta

IL-KARTA TAL-GHALLIEMA

Gwida għat-Tmexxija tal-Eżami tal-Fehim mis-Smigh

1. L-għalliema tal-Malti li se jmexxu l-eżami tas-smigh isellmu lill-istudenti u wara li jitqassmu l-karti tal-eżami tas-smigh jgħidulhom:

"Bonġu. Nitlobkom biex tiktbu isimkom, kunjomkom u l-klassi fil-post approvdut fil-karta ta' quddiemkom."

2. Meta l-għalliema jaraw li l-istudenti lestew, jgħidulhom:

"Issa se naqralkom is-silta. Nitlobkom toqogħdu attenti għall-qari. Ma tistgħux tiktbu jew taħdmu l-eżerċizzji waqt li nkun qed naqralkom is-silta."

3. L-għalliema jaqraw is-silta kollha b'ritmu meqjus u meta jispiċċaw mill-qari jgħidu lill-istudenti:

"Issa se naqralkom l-istruzzjonijiet u l-eżerċizzji li tridu taħdmu fuq is-silta li għadkom kemm smajtu. Tistgħu taħdmuhom waqt li qed naqra. Infakkarkom li s-silta ser terġa' tinqralkom darb'oħra."

4. L-għalliema jaqraw l-istruzzjonijiet u l-eżerċizzji kollha kif hemm fil-karta. Wara dan il-qari l-istudenti jingħataw f'tit hin biex jaħdmu qabel ma jibda t-tieni qari tas-silta.

5. L-għalliema jgħidu lill-istudenti:

"Issa se naqralkom għat-tieni u l-aħħar darba s-silta flimkien mal-istruzzjonijiet u l-eżerċizzji. Tistgħu tkomplu taħdmu waqt dan il-qari."

6. Kif l-għalliema jtemmu t-tieni qari jagħtu l-hin biex l-istudenti jkomplu jaħdmu l-karta. Hekk kif tgħaddi kwarta mill-bidu tal-eżami, l-għalliema jgħidu lill-istudenti:

"Il-hin tal-eżami għadda. Jekk jogħġbokom ieqfu mill-kitba u se jingabru l-karti. Grazzi."

7. L-għalliema għandhom jaraw li l-karti kollha tal-eżami tas-smigh jingabru qabel l-istudenti jkomplu bl-eżami tal-qari u l-kitba.

Il-Greċja bil-gzejjer tagħha

Il-ġmiel naturali tagħha flimkien mal-varjetà kbira ta' teżori arkeoloġiċi jagħmlu lill-Greċja pajjiż mill-aktar imfittex mit-turisti. Minbarra x-xemx, il-bajjiet u l-baħar, f'dan il-pajjiż insibu fdalijiet ta' fortizzi, ta' kastelli u ta' tempji li jifthulna tieqa fuq il-ħajja taċ-ċiviltajiet antiki u klassiċi li għexu fil-post. B'xorti tajba l-konkrit li ħassar ħafna mill-kosta Mediterranja tal-Lvant tal-Greċja qiegħed fi bnadi limitati. L-għadd bla qies ta' gzejjer li jdawru l-Greċja għadhom sal-lum bla mittiefsa.

Wieħed jista' jasal wasla sal-belt ta' Ateni fejn fost attrazzjonijiet oħra ssib it-Tempju ta' Zeus Olimpiku u l-Istadju Panaterjan fejn seħħew l-ewwel laqgħat sportivi olimpiċi taż-żminijiet moderni. Hemm ukoll l-Akropoli u l-mużew ta' hdejh li meta tersaq lejhom tħossok dħalt f'atmosfera tal-Greċja tal-qedem.

Waħda mill-gzejjer l-aktar popolari hija l-gżira żgħira ta' Mykonos. Għalkemm hija centru turistiku kożmopolitan, irnexxielha żżomm il-wirt tradizzjonali tagħha. Il-mixjiet fit-toroq dojq bil-binjiet imbajdin friski, il-ħwienet li jbigħu l-artiġjanat tal-post, id-dehra ta' xi dverna antika fejn wieħed jista' jixrob xi ħaġa flimkien mal-kafetteriji huma xeni tipiċi ta' din il-gżira.

Forsi xi wħud semgħu bil-gżira ta' Santorini bil-kapitali tagħha Phira. Hija mdawra bl-irdumijiet u tintlaħaq bil-ħmir, bil-bgħula jew bil-funikular. Din il-gżira toffri s-seħer tal-Greċja tal-qedem. Minn Santorini tista' taqsam bid-dgħajsa għall-gżira ta' Therasia fejn wieħed jista' jitpaxxa bl-irħula tas-sajjieda mill-aktar pittoreski li b'miraklu baqgħu mhux mittiefsa. Din il-gżira hija mimlija bi fdalijiet arkeoloġiċi bħal teatri, tempji, oqbra u fdalijiet Insara bikrin.

Kreta hija waħda mill-akbar gzejjer fil-Mediterran. Il-belt tagħha nbni mill-Għarab fis-sena 824 minflok il-belt l-antika ta' Kandja. Il-Griegi reġgħu rebħuha aktar minn mitt sena wara, imma sfortunatament wara xi żmien ħaduhom il-Venezjani. Warajhom ħaduha t-Torok sakemm reġgħet lura għand il-Griegi. Illum wieħed għadu jista' jara dil-belt imdawra bis-swar Venezjani li għadhom miżmuma fi stat mill-aqwa. Lejn ix-Xlokk tal-gżira hemm Knossos li hu ċ-ċentru ewlieni taċ-ċiviltà ta' Minos fi żmien il-Greċja tal-qedem. Il-palazz tal-għaġeb juri l-ġid u l-qawwa ta' din il-kultura. Barra minn hekk maż-żmien instabu palazzi oħra, vilel u għerien li kienu jintużaw għall-kult, kollha marbuta ma' dan il-perjodu klassiku. Fi Kreta nsibu wkoll fdalijiet tal-epoka Rumana u tal-epoka Biżantina. Madankollu dan mhux kollox, għax din il-gżira barra l-patrimonju storiku rikk tagħha tista' tiftaħar ukoll b'bijjiet naturali mill-isbaħ.

(Addattament ta' artiklu ta' Adrian Stivala li deher f'*Analizi*, Marzu 1989)

Taħriġ A: Aghzel it-tweġiba t-tajba.

1. Il-Greċja jżuruha ħafna turisti minħabba
(a) li tinsab fil-Mediterran.
(b) il-ġmiel naturali u t-teżori arkeoloġiċi.
(ċ) l-ammont kbir ta' gżejjer li jdawruha.

(marka)

2. Fl-Istadju Panaterjan
(a) kienu saru l-ewwel logħbiet Olimpici moderni.
(b) ibigħu l-artiġjanat tal-post.
(ċ) il-Griegi kienu rebħu lill-Venezjani.

(marka)

3. Il-belt ta' Kreta bnewha
(a) l-Għarab.
(b) il-Venezjani.
(ċ) il-Griegi.

(marka)

Taħriġ B: Imla l-vojt.

1. _____ ħassar il-kosta tal-Lvant tal-Greċja.

(marka)

2. Biex tasal fil-Belt ta' Phira tista' tuża l-_____ jew il-_____.
_____.

(marka)

3. Il-fdalijiet li nsibu fi Kreta huma tal-epoka _____ u tal-epoka _____.

(marka)

Taħriġ Ċ: Ikteb dak li taf mis-silta marbut mal-kelma mogħtija.

1. Therasia: _____

(marka)

2. Knossos: _____ (marka)

Taħriġ D: Agħti t-tifsira ta' dawn l-espressjonijiet skont kif użati fis-silta.

1. jifthulna tieqa: _____ (marka)

2. imbajdin friski: _____ (marka)

Tmiem il-Karta